СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LIX Ч. 229. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 2-го ЖОВТНЯ 1951. No. 229. JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, OCTOBER 2, 1951. VOL. LIX.

П'ЯТЬ ЦЕНТІВ в Злуч. Дер. Америки СІМ ЦЕНТІВ Закордоном Тел. „Свободи": BErgen 4-0807, 4-0237 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 FIVE CENTS in the U. S. of America SEVEN CENTS Elsewhere

ОБОРОННА ПРОГРАМА ВИКОНАНА НА 14 ВІДСОТКІВ

У звіті, за третє чвертьріччя, складенім для президента, Чарлс Е. Вилсон, директор оборонної мобілізації виявляє, що від нападу на Корею військові постачання досягли вартости $14,000,000,000, тобто 14 відсотків усієї оборонної програми. Злучені Держави за той час вийшли вже зі стадії „обтісування" військових матеріялів і станули вже на порозі справжньої продукції. Повне постачання вироблених засобів затримується ще так званою „шийкою у пляшці" тобто браком іще таких основних частин, без яких деякі вироби не можуть бути пущені в рух. До таких належать у першу чергу електроніки, а в загальній оборонній продукції недостачає ще відповідної кількости літаків. Постачання літаків становить 61 відсоткдв пляну. Вилсон пригадує, що ціла програма оборони й постачання коштуватиме $65,000,000,000 і має бути викінчена до липня 1952 р.

Торговельна фльота Америки доходить свого найвищого рівня — 1947 р.

З уваги, що багато кораблів, які залишилися з попередньої війни, відновлені й пристосовані до потреб теперішнього часу, американська торговельна фльота зближається до найвищого рівня своєї потужности, який вона мала в 1947 р. Про це сповіщає Краєва Федерація Американського Мореплавства. Федерація твердить, що торговельна фльота зростає пересічно на два кораблі кожного дня від часу, коли зорганізовано Краєву Мореплавчу Владу в березні теперішнього року. Ці кораблі передаються приватним підприємствам, а одна частина йде під керівництво самого уряду. Приватні підприємці наймають кораблі від уряду на тій підставі, що вони функціонують, як аґенти уряду на певних умовах. У серпні приватні підприємства мали 1,034 торговельних кораблів.

ЦЕНТР АМЕРИКАНСЬКОГО НАСЕЛЕННЯ ПЕРЕСУНЕНИЙ ДО ІЛЛИНОЙ

Вашинґтон. — Центр населення Злучених Держав, який упродовж шости десятиріч залишився в стейті Індіяна, в околиці містечка Карлайл, пересунувся до околиці містечка Олні, у стейті Іллиной, як це показує останній перепис населення з 1950 р. Точку центру населення підшукують складним способом у Бюрі Цензу. У 1890 р. її устійнили в південно-західній точці Індіяни, а тепер вона пересунулася на сім з половиною миль на південь, перескакуючи західній кордон стейту. Центр населення не має практичного значення, а тільки показує, як постійно заселюються західні стейти у протилежності до східних. На підставі геодезичних помірів цей осередок опинився тепер на фармі Карла Даймона Снайдера коло місцевості Олні.

ЗЛАМАЛИ РІНҐ ПАЧКАРІВ ЗОЛОТА

Ню Йорк. — Федеральні урядовці зламали міжнародний рінґ пачкарів золота, подавши до суду трьох людей за незаконний перевіз золотого металю. Вартість пачкованого золова сягала до $100,000,000 річно. Жого перевозили з Европи на чорні ринки південних країн Америки і з Америки до Европи. Арештованих пачкарів, Еміля Поппера, Роберта Дж. Карола й Семюела Діяманта випущено за порукою $15,000 і $10,000. Їх обвинуватили в пачкуванні золота в продовж останніх восьми місяців. Вони продавали його за ціну в двічі вищу ніж платили сами.

КЕРІВНИКИ „РЕВОЛЮЦІЇ" В АРҐЕНТИНІ ПІД СУДОМ

Буенос Айрес, 30. вересня. Революційне повстання, що вибухнуло в деяких частинах арґентинської армії в 11 г. 10 хв. ранку, було зліквідоване вже о 12 г. 57 хв. того ж таки дня, як оголосило урядове радіо. Тепер усі керівники револьти на чолі зі своїм головним провідником генералом Б. Менендез, сидять уже в тюрмі. — Найвища воєнна Рада мала оголосити їм свій присуд уже 1-го жовтня в 10 г. ранку. Президент Перон зразу ж по вибуху револьти оголосив, що всі ватажки заколоту будуть розстріляні. Уряд уже використав заколот для того, щоб виарештувати понад сотню провідників опозиційних партій, що мали брати участь у президентських виборах, які будуть в Арґентині приблизно через місяць. Арештований також д-р Альфредо Палаціос, — 71- річний кандидат в президенти. — Підчас заколоту робітничі профспілки, прихильні до Перона, — зразу ж оголосили страйк, щоб перешкодити руховi заколотників. Дружина Перона — Єва, нібито в наслідок заколоту дістала ще більшу анемію і їй зробили переливання крови. В церквах моляться за її здоров'я. Більшість закордонних спостерігачів тієї думки, що Перон за допомогою своїх провокаторів навмисне зрежисерував заколот, щоб усунути від виробів опозицію.

ГРА В НІЧИЮ У ЗМАГАННІ ДО ВИГРИ В СВІТОВИХ СЕРІЯХ БЕЙЗБОЛУ

Филаделфія. — Змагання між двома дружинами бейсболової гри, а саме Ґіґантів і Доджерів, щоб дістати в руки прапорець і очолювати Краєву Ліґу, закінчилися в нічию. Це був один з найбільш завзятих змагань в історії американського бейзболу за останні 75 років, бо гра в нічию трапилася щойно другий раз в історії Ліґи. Саме тому припізнилося також змагання у світовій серії між Краєвою й американською лігами гри в бейзбол. Вирішення має дати нове змагання між Доджерами й Ґіґантами на майдані Ебетс Філд у Брукліні і щойно після вирішеня, котра з двох дружин вийшла переможною у Краєвій Лізі, прийде до кінцевої гри за першенство з Американською Ліґою, в імені якої буде змагатися дружина єнків з Ню Йорку. Єнкі добилися першенства перемогою над дружиною Брейвс у Бостоні. Гра краєвих серій почнеться в четвер на стадіоні Єнкі у Ню Йорку.

В АМЕРИЦІ

● **31-го жовтня підвищаться ціни на м'ясо** на півтора-два центи за фунт. У практиці виглядатиме так, що на деякі роди м'яса буде знижка аж на 20 центів, а на деякі — підвишка аж на 28 центів, отже „пересічна" підвишка коло двох центів.

● **Почесний докторат права** дістав премієр Італії Альчідо де Ґаспері від університету Фордгам у Ню Йорку. У подяку за почесть він виголосив промову в англійській мові, закінчивши її по-італійськи.

● **Довірочний дорадник Імміґраційної Служби**, Морис Малкін, засвідчив, що кожний член редакції жидівського щоденника „Морнінґ Фрайгайт" це член Комуністичної партії. Він склав це свідоцтво на процесі для депортації Павла Юдіца, колишнього редактора цього часопису. Малкін раніш сам належав до Комуністичної партії.

НОВИЙ ТИЖНЕВИК ЛІТЕРАТУРИ, МИСТЕЦТВА І КУЛЬТУРИ

Приймається замовлення на недільне видання „Свободи"

Беручи до уваги нещадне і послідовне нищення української літератури, мистецтва і культури комуно-російським окупантом на Українкій Землі, та йдучи назустріч літературно-мистецьким і культурним вимогам української діяспори в Злучених Державах, Канаді й інших вільних країнах світу, Український Народний Союз, виконуючи постанову свого Головного Уряду, винесену на рекомендацію Редакції „Свободи" на річних нарадах в березні цього року, плянує почати з днем 1-го січня 1952-го року видавання недільного числа „Свободи", як окремого тижневика літератури, мистецтва і науки. Тижневик буде ілюстрований та виходитиме під редакцією окремої Колеґії, до участи в якій будуть запрошені найвидатніші українські культурні, мистецькі і наукові сили в цій країні і закордоном.

Ціллю тижневика буде:

1. Разом з уже наявними подібними українськими виданнями заповнити бодай частинно ту прогалину у вільному розвитку духово-культурної і зокрема літературної творчости, яка постала внаслідок диктаторсько-терористичної окупантської політики російських большевиків в Україні;

2. Допомогти задовольнити літературно-мистецькі і культурні потреби українців в діяспорі;

3. Дати можність численним творцям української літератури і мистецтва в цій та інших вільних країнах друкувати свої твори і тим самим заохотити їх до дальшої творчости та допомогти їм фінансово, плянуючи рівночасно поступовий розвиток видавництва книжок;

4. Скріпити поміст між розвитком української та західних культур;

5. Мобілізувати творчі українські літературно-мистецькі і культурні сили та причинитися до загального розвитку української культурноїтворчости.

Навіть частини з усіх цих завдань не можна буде здійснити без відповідного їх розуміння та без солідарної піддержки всього свідомого українського загалу. Щоб помогти приступити до видавання такого журналу і відразу запевнити йому тверду базу і тим самим дальший розвиток, потрібно щонайменше 5,000 передплатників. Тому вже наперед приймається зголошення замовлень на тижневик, бо від них залежатиме його видавання і оформлення. Щоб дати можність найширшим колам громадянства, і навіть найнезаможнішим між нами, взяти участь в цьому новому етапі можливостей нащого культурного розвитку, передплату на тижневик встановлено дуже низьку, щоб тільки могти покрити найконечніші основні кошта видавництва. Вона виноситиме:

1. Для членів УНСоюзу і передплатників щоденника „Свобода": річно — $3.75; піврічно — $2.00; чвертьрічно — $1.25.

2. Для нечленів і непередплатників щоденника: річно — $5.00; піврічно — $2.75; чвертьрічно — $1.50.

Поодиноке число в продажу коштуватиме 12 центів.

Покищо — приймаються тільки самі замовлення, без грошей. В дальших числах щоденника будуть подані окремі формулярі для полегшення висилки замовлень.

Новий тижневик не буде зв'язаний з жадними політичними чи будь-якими іншими групами і стоятиме виключно на становищі волі, соборности і народоправства теж в літературі, мистецтві і культурі.

Віримо, що український загал привітає цю ініціятиву та виявить своє зрозуміння для наших духово-культурних потреб масовим зголошенням замовлень на новий літературно-мистецький і суспільно-науковий тижневик „Свободи". Зголошення цих замовлень буде рівночасно образом і свідоцтвом культурного рівня і свідомости нашого загалу.

3,000 ОСІБ ДЕМОНСТРУВАЛО В КОРИСТЬ ВИЗВОЛЕННЯ УКРАЇНИ НА АНТИБОЛЬШЕВИЦЬКІЙ МАНІФЕСТАЦІЇ МОЛОДІ В НЮ ЙОРКУ

Ню Йорк. — В неділю, 30-го жовтня, тут відбулася у великій залі Мангеттен Сентер велика маніфестація проти комуно - російського імперіялізму, на якій понад 3,000 осіб, демонструвало в користь визволення України та створення Самостійної Соборної Української Держави. Маніфестацію, що була попередженням заповідженої на 11-го листопада подібної всегромадської демонстрації проти комуно-російського імперіялізму, влаштувала Спілка Української Молоді Америки. Нею проводив голова СУМА В. Омельченко, з'ясовуючи напочатку її ціль та заповідаючи, що молодь України та всіх інших поневолених червоною Москвою націй не перестане боротьби, аж доки на руїнах колись білої а тепер червоної російської тюрми народів не будуть створені вільні і суверенні держави поодиноких народів. Головну доповідь в українській мові виголосив проф. С. Вожаківський, з'ясовуючи історичний розвиток російського імперіялізму та доказуючи, що теперішня політика червоної Москви є тільки продовженням і вдосконаленням імперіялістичного походу російських царів. Доповідь на цю саму тему в англійській мові прочитав п. Бундзяк. Їхні виводи опісля піддержували короткими виступами представники американських та інших антикомуністичних організацій: Герберт Роменстейн від „Кенбі Асошіейтес", Дж. Васар від Світового Союзу Естонців, Шандор Ксобаї від Американських Приятелів АБН, Петро Танковський від білоруської організації молоді „Молодняк", Юрій Яремченко від Руху Козацької Незалежности та Ян Сціранка від Американських Приятелів Словацького Визволення, а Соколенко від Рейдуючих частин УПА. — У висліді маніфестації ухвалено бурхливими оплесками прочитані п. Ковалем резолюції, в яких піддержується рішучу поставу Злучених Держав, з президентом Труманом на чолі, проти нової форми російського імперіялізму, якою є СССР, домагається депортувати комуністичний актив з Америки до СССР, вважаючи це найкращим засобом боротьби проти комунізму, натавровується комунізм як нову форму історичного російського імперіялізму, протестується проти втручання в українські справи російських білих імперіялістів на еміґрації, домагається слідства Об'єднаних Націй над поповнюваними Москвою злочинами народовбивства в Україні та зірвання всяких дипломатичних і господарських стосунків з СССР. Твердженням, що „Український нарід своєю боротьбою за незалежність сам говорить за себе впродовж століть, а сьогодні продовжує цю боротьбу в лавах українського підпілля, Української Повстанської Армії та на всіх відтинках культурного і економічного життя" та що „цією боротьбою він довів, що бажає жити у Самостійній Соборній Українській Державі" — закінчено маніфестаційні резолюції. Маніфестацію, що тривала майже чотири години, започатковано американським і закінчено українським гимнами. Перед маніфестацією і в перерві грала дута оркестра св. Юра. Більшу і дуже прихильну згадку про маніфестацію надрукував в понеділковому виданні Ню Йорк Таймс, заявляючи в заголовку, що „Українське зібрання домагається визволення України".

ПОСВЯЧЕННЯ НАГРОБНИКА НА МОГИЛІ Д-РА ІВАНА РАКОВСЬКОГО

Нюарк. — В неділю, 30 вересня, відбулося на цвитнтарі „Еверґрін" в Нюарку посвячення пам'ятника, вирізьбленого скульптором Сергієм Литвиненком, на гробі бл. п. Івана Раковського, визначного українського науковця та останнього голови Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові перед большевицькою окупацією, головного редактора першої Української Загальної Енциклопедії. На це торжество прибула родина Покійного з Дітройту, як теж поважне число громадян, представників народних та наукових і мистецьких установ. Над гробом, увінчаним квітами, держали почесну сторожу пластуни. Відправу відслужили о. В. Краєвський та о. С. Чапельський. Співав нюарський хор „Трембіта". Над гробом виголосили промови : о. Краєвський про Покійного як українського патріота і глибоко релігійну людину, д-р М. Чубатий говорив від НТШ про заслуги д-ра Раковського як науковця, а д-р Н. Гірняк представив образ Покійного як ідеального виховника українського нового покоління. По посвяченню зібралися учасники цього торжества в Українсьій Централі в Нюарку, де місцевий Відділ СУА влаштував скромне прийняття, в часі якого виголошено багато промов, змальовуючи світлу постать Покійного, а також згадувано минуле, зв'язуючи його з сучасністю і тими завданнями, які стотять сьогодні перед українською спільнотою в Америці. Проводив „тризною" проф. Чубатий. Промовляли представники НТШ, УВАН, УКК, УНС, „Свободи", Самопомочі, ічні Покійного та інші, а саме: ред. Л. Мишуга, д-р Никифоряк, д-р Н. Гірняк, різьбар Сергій Литвиненко, проф. В. Січинський, проф. Д. Горняткевич, д-р М. Зайцев, Р. Олесницький, ред. Р. Купчинеький, адв. Кузьма, дир. Т. Каськів, а інж. Раковський—від родини. Закінчив прийняття прощальним словом і молитвою о. Краєвський.

ПОКЛИЧУТЬ 20,000 НОВИХ РЕКРУТІВ ДО МОРСЬКОЇ ПІХОТИ

Вашинґтон. — Департамент оборони оголосив, що покличе в місяці листопаді додатково 5,300 молоді до військової служби так, що повна кількість новобранців у всіх родах зброї дійде до 56,000 з кінцем грудня. В листопаді покличуть усього 39,000 молоді, з чого 10,000 до морської піхоти. Із 17,000 покликаних у грудні, 10,000 теж піде до морської піхоти. Від поновного ухвалення обов'язкової служби число покликаних до збройних сил винесе 734,000,

ГЕН. ВАН ФЛІТ ЗАПОВІДАЄ АЛІЯНТСЬКИЙ „ОСІННІЙ НАСТУП" В КОРЕЇ

Корея, 1. жовтня. — Командант аліянтських сухопутніх армій на фронті в Кореї, ген. Джеймс Ван Фліт, назвав вчора теперішнє положення на фронті аліянтським „осіннім наступом" та запевнив ворога, що він мусить рахуватися з дальшими атаками аліянтських військ, як довго теперішні переговори не закінчаться формальним договором про перемир'я. Він рівночасно вияснив, що в дотеперішній акції ворог на фронті не був „зліквідований", тільки „скалічений". — Ген. Ван Фліт в дальшому заявив, що він не може дати ворогові запевнення, чи теперішня аліянтська акція на фронті буде дальше обмежена в своїх цілях, а саме до захитування рівноваги ворожих сил та намагання перешкодити йому в евентуальній підготовці до несподіваного концентрованого наступу на аліянтські лінії. Відповідаючи на деякі критичні завваги, що теперішня боротьба за опанування стратегічних гірських хребтів на східно-центральному фронті коштує аліянтам забагато жертв, ген. Ван. Фліт вияснив, що останні здобутки аліянтів на фронті можуть видаватися маловартісні, але вони мають рішальне значення в розбитті ворожої бази, з якої він міг би почати новий генеральний наступ на аліянтів. Рівночасно повідомляється, що всі аліянтські війська на фронті тепер переходять курс щодо оборони перед „необмеженою силою" атомової атаки. Навчальні курси дають спеціялісти теоретично та при допомозі фільмів. — Ген. Ван Фліт повідомив, що „обмежена літня кампанія" на фронті, яка почалася в дні 25-го травня, закінчилася 25-го вересня і аліянтські війська приступили тепер до „осіннього наступу", розвиток якого буде залежати від дальшого перебігу переговорів в справі перемир'я. З ворожого боку тепер обвинувачується аліянтів, що вони самі використовують відпруження під час переговорів, щоб приготовитися до нового наступу на Північну Корею, включно з новими десантами на північно-корейських побережжях. Вияснюючи наслідки аліянтського „літнього наступу" ген. Ван Фліт повідомив, що від 25-го травня ворогові завдано 188,237 втрат вбитими, пораненими і полоненими. Стратегічно в цьому наступі ворог зазнав „повної поразки". Відносно дальших переговорів в справі перемир'я, комуністи все ще не дали відповіді на останню пропозицію ген. Ріджвея, щоб місце переговорів перенести з Каесонґ до Сонґтіон, місцевости на половині дороги між фронтовими лініями коло 8 миль на схід від Каесонґ. На фронті в останніх днях продовжувався аліянтський „обмежений наступ" в гористій північно-східній Кореї та патрульна акція на західному секторі фронту.

РАДА БЕЗПЕКИ РОЗГЛЯДАЄ АНГЛО-ІРАНСЬКИЙ НАФТОВИЙ КОНФЛІКТ

Об'єднані Нації, 1. жовтня. Рада Безпеки Об'єднаних Націй мала почати сьогодні перед полуднем свої наради, на порядку яких є справа англо-іранського нафтового конфлікту. Розгляд справи відбудеться на пропозицію Англії, яка в останньому поступуванню іранського уряду добачує загрозу нової війни. Британський уряд домагається, щоби Рада розглянула і вирішила такі дві справи: 1. Відкинення Іраном рішення Міжнародного Трибуналу, щоби управління націоналізованої іранської нафтової промисловости залишилося дальше в британських руках, і 2. Ультимативне рішення іранського уряду, щоби 315 британських нафтових експертів забралися з Ірану найпізніше до найближчого четверга. В обох цих випадках Британія добачує загрозу нової війни. Британську справу на засіданні Ради репрезентуватиме сер Гледвин Джебб, що вже приїхав до Ню Йорку, а Іран мав би заступати його премієр Моссадех, хоча він ще очікує рішення Ради щодо його компетенцій в цій справі. Це означає, що він не може виступити в Раді раніше, як в середу рано. Американське представництво в Об'єднаних Націях заповіло дальші американські намагання, щоб довести до компромісового полагодження конфлікту і тому американський представник, правдоподібно, не піддержуватиме ані британської резолюції, ані іранської оборони, — шукаючи компромісового виходу з тих суперечностей.

ПАПА ПІЙ БАЧИТЬ ВЕЛИКУ ЗАГРОЗУ НОВОЇ ВІЙНИ

Рим. Папа Пій XII., промовляючи по радію до французьких католиків з нагоди їхнього Евхаристичного Конґресу в Німес, висловив велике побоювання, що теперішнє напруження в світі може призвести до нової світової війни. Передбачування Папи були цим разом найбільш песимістичні від закінчення другої світової війни. З поінформованих джерел з Ватикану повідомляють, що ці свої міркування Папа базував не тільки на здогадах та логічних висновках з теперішніх подій в світі, але й на конкретних відомостях, які він має з поодиноких країн, включно з тих, що за залізною заслоною. Ці вістки мають відноситися до інтензивної військової підґотовки в Совєтському Союзі та в інших країнах. В своїй промові Папа закликав католиків до молитви та поглиблення зусиль для справи миру і згоди. Заклик Папи відносився і до всіх інших католиків в світі. Того самого дня Папа виголосив ще дві інші промови, одну до католиків Швайцарії і Мадаґаскару, які теж брали участь в згаданому Конґресі, а другу до 7,000 дівчат з Католицької Акції, зібраних в базиліці св. Петра в Римі. Теж в цих промовах Папа виявив глибоке стурбування теперішньою кризою в світі.

В СВІТІ

● **В Індії провадиться підготовка до перевиборів.** Премієр Неру закликає місцеві організації Конґресової партії не виставляти в кандидати осіб, що репрезентують расистів і великих бізнесменів.

● **Протиповітряні алярми в Шанхаї** і Кантоні повторюються останніх днів. Китайські комуністи кажуть, що мав бути налет ворожих літаків.

● **Премієр-міністер Бурми Таків Ну** відвідає премієра Індії Неру в справі окремого мирового договору з Японією та в інших важливих питаннях азійської політики.

● **Один із двох утікачів із Чехії**, яких поранила на кордоні під час утечі червона чеська поліція, зумів добігти до німецької сторони і тепер лежить у шпиталі в Реґенсбурзі.

● **Новий плян заміцнення** єдности Европи буде поданий на Европейську Асамблею, що відбудеться в Страсбурзі наступного місяця. Плян передбачує утворення наднаціональної установи для контролі економічних, військових і політичних справ зфедерованої Европи.

● **50.000 робітників у Сінґапурі** об'єдналося в профспілку, яка вирішила зв'язатися з Міжнародною Конфедерацією Вільних Профспілок.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily exxcept Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
В Джерзі Сиִті і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	$ 6.50	Six months	$ 6.50
На три місяці	$ 3.50	Three months	$ 3.50
Число з понеділка (з англійською частиною):		Monday'sissue (the Ukrainian Weakly, English language supplement):	
На рік	$ 3.00	One year	$ 3.00
На пів року	$ 2.00	Six months	$ 2.00

За кожну зміну адреси платиться 10 центів

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

КРОК ВПЕРЕД

Идучи назустріч загально-українським вимогам і зокрема потребам американсько-української громади, Український Народний Союз плянує почати з днем 1-го січня наступного року видання окремого тижневика літератури, мистецтва і культури, що мав би виходити як недільне число „Свободи".

Потреба такого видання більше ніж наявна.

Усім нам в більшій або меншій мірі відомо, в якому становищі опинилася українська духова творчість на Рідних Землях. Впродовж вже понад 30-ти років окупаційно-большевицької влади сотні і тисячі найвидатніших творців української культури були зліквідовані, одні фізично, а інші морально. В безконечній черзі кривавих чисток випалюється розпеченим залізом все, що носить печать українського духа. Остання кампанія, зв'язана з поезією В. Сосюри „Любіть Україну", відкриває новий етап в тому перманентному духовому народовбивстві, що його чинить Москва в Україні.

Звичайно, жадні видання поза межами України не можуть вирівняти того культурного процесу, що розвивався б за нормальних обставин під вільним українським небом та черпав свої соки з плодючої української землі. Але вони можуть бодай до деякої міри заповнити ті прогалини, що їх вибиває жорстокий ворог в українській культурі, зменшити темпо її винищування та бодай частинно нівелювати залізну заслону, що її збудував ворог між Україною і західною культурою.

Про потребу такого видання, не одного чи двох, але багатьох, для української маси в діяспорі не приходиться говорити, бо вона сьогодні кричить голосом єрихонської труби. Ми теж далекі від переконання, що одним чи кількома такими виданнями можна задовольнити цілком хочби тільки малу частину тих великих культурних потреб, що їх має українська еміґраційна маса, без погляду на те, коли вона опинилася поза межами України. Але одне певне: культурно-творчі спроможності української еміґрації не тільки в світі, але й у цій країні, сьогодні неспівмірно більші, ніж існуючі на це технічні можливості. Проте, навіть ці малі можливості досі ще не були ані належно зорганізовані, ані використані.

Український Народний Союз і „Свобода" в усіх цих справах не роблять першого кроку. Багато спроб розв'язати цю складну проблему було вже на еміґрації в Европі, деякі навіть успішні до часу масового переселення. Деякі спроби в цій галузі пороблені вже в нових країнах поселення, включно зі Злученими Державами. Проте, ці спроби, роблені в найкращій вірі і з подивугідною енерґією та самопосвятою, досі, нажаль, ще не дали бажаного результату, головно через фінансові трудноці.

Український Народний Союз і „Свобода" не сподіваються тут створити будьяке чудо. Навпаки, вони більше і краще від усіх інших здають собі справу з трудноців, які стоять перед таким видавництвом. Але, розпоряджуючи відповідними технічними і пропаґандивними засобами та великою організаційною сіткою, як теж відповідним і необхідним видавничим досвідом, вони готові взятися за це діло та почати нове солідне видання і оперти його на тривкій та солідній базі.

Сьогодні починається кампанія за зголошування передплатників на новий тижневик і тим самим своєрідне референдум нашої американсько-української громади і її культурного стану. Кампанія вестиметься до кінця року і від її висліду залежатиме чи плян нового видання можна буде здійснити. Відкриваємо цю кампанію тому, що не хочемо творити ще один ефемерид, який прожив би один місяць і зник, або тільки клигав якийсь час, компромітуючи нас, як культурну громаду. Не робимо цього теж для „бизнесу", бо про це в наших обставинах не може бути й мови. Хочемо тільки створити реальну базу для дальшого нашого розвитку, хочемо, щоби наш загал сказав нашим літературно-мистецьким і культурним творцям, що він бажає собі їхньої творчости та готов за неї бодай мінімально заплатити і цим дати їм можливість творити.

В тягу дальшої кампанії будуть вияснені дальші подробиці нового задуму. Надіємось, що про цю справу скажуть своє слово і наші письменники та мистці і загал читачів. Ми намірились зробити ще один крок вперед. Ми його зробимо, якщо наш загал того схоче і як зробить його разом з нами.

ПЕРЕВІРКА ІНФОРМАЦІЙ

Люди, що не звикли до свободи преси, живучи довго під диктаторськими чи їм подібними режимами, певно з дива не виходять, коли читають американську пресу, яка нераз дуже гостро критикує президента держави та уряд, чи виявляє такі речі, які в інших країнах зараховують до дипломатичних, військових чи яких інших таємниць. Та в Америці навіть в найбільш критичних моментах, які доводилось переживати в часі минулої світової війни, на ділі справжньої урядової цензури не було. Коли ж тепер від якогось часу почали про потребу такої „цензури" говорити, то це головно в такому розумінні, як бувало, себто, щоби самі редактори газет пильніше приглядались до матеріялів, які друкують, чи в них немає чогось такого, що шкодило б обороні країни, а помагало майбутньому аґресорові.

Вже те, що тепер цю справу піднесено, вказує наглядно, в якому небезпечному часі живемо. З цього самого боку можна б глядіти також і на урядовий правильник, призначений для різних урядових установ, які мають до діла з обороною країни. Цей правильник мав би бути вказівкою, що можна тим установам подавати до публічного відома.

Немає сумніву, що причиною цього урядового зарядження є турботи про охорону країни. Проте публічна опінія поставилась до нього дуже критично. Ніякий патріотичний громадянин не хотів би шкодити своїй країні поширюванням таких вістей, якими могли б покористуватись вороги для своїх аґресивних цілей. Але з другого боку не хочеться допустити до цього, щоб ті, які при владі, під покришкою „державних тайн" не затаювали перед публікою різних невдач та помилок, яких вони допускаються.

Побоюються також надто бюрократичної полагоди такої делікатної справи, якою є справа інформацій, зокрема тоді, коли багато урядовців матиме право рішати, що надається до опублікования, а що ні. Поминаючи хаос у рішеннях, який неминучий, є ще та небезпека, що на випадок сумніву, чи якась інформація надається до публічного проголошення, бюрократ — зі страху перед відповідальністю — завжди буде за те, щоб її не давати до друку. Та найважніше таки те, що в такій демократичній країні, як Америка, де остаточно заважує голос народу, треба народові знати якнайдокладніше про всі справи. Це й властива причина неприхильного назагал відношення до останніх заходів уряду в справі контролі урядових інформацій. Треба одначе надіятись, що президент Труман постарається перевести в цій справі ще завчасу такі поправки, які скріпляючи забезпеку країни не позбавлять загал права бути надалі поінформованим про заміри, сумніви, осяги і невдачі уряду. Непоінформованість американського народу в часі другої світової війни, за президента Рузвелта, щодо таких справ коштує сьогодні Америку дуже дорого.

Атлантійські союзники — на кордонах України

На пропозицію ЗДА конференція країн Атлантійського Пакту в Оттаві відхилила утворення окремого середземноморського пакту, а натомість ухвалила прийняти до 12-членної оборонної атлантійської родини також Грецію і Туреччину. Ця історична ухвала, що має бути ще затверджена парляментами союзних країн, має величезне значення для долі України в майбутній світовій війні, бо вона прямо підпорядковує головній команді Айзенгавера стратегічні лінії, що проходять вздовж південних кордонів України та Кавказу.

Тепер саме вирішується практична реалізація оттавської ухвали. Щодо цього існує три проєкти: 1) підпорядкувати турецькі і грецькі збройні сили безпосередньо наказам Головної Кватирі Союзних сил у Европі, прямо включивши їх в оборонний західно-европейський ланцюг; 2) включити турецькі і грецькі збройні сили в середньо-східню оборонну команду, що підпорядковується наказам Айзенгавера, але стоїть під прямою командою британського генерала, який очолює середньо-східню коаліцію; 3) третя пропозиція — грецькі сили підпорядкувати безпосередньо ген. Айзенгаверу, а турецькі — британському близькосхідньому командувачеві, що в свою чергу підлягав би загально-европейській союзній команді. Котрий із цих проєктів буде зреалізований — ще невідомо, хоч здається, що найбільш корисний і реальний саме перший проєкт прямого підпорядкування грецьких і турецьких збройних сил головній кватирі Айзенгавера. Але одно ясно: у всіх випадках Туреччина і Греція стають неподільною частиною великої атлянтійської стратегічної оборонної системи.

Цікаво, що малі европейські держави, як от Бельґія і Голяндія, були проти безпосереднього включення Туреччини і Греції до Атлянтійського Пакту з тих мотивів, що на цьому відтинку найскоріше може вибухнути війна, що вимагала б і їхньої участи в ній. Але як раз цей арґумент „проти" став найсильнішим арґументом за негайне включення українського сусіда до Пакту. Це може свідчити про те, що, по-перше, Союзники вже більше не хотять уникати небезпеки за методом струся, що від страху ховає носа в пісок. А, по-друге, що вони позитивно оцінюють стратегічні переваги в майбутній можливій війні турецько-кавказьких і турецько-українських кордонів.

Недавно писали ми про слабість турецьких оборонних приготувань і про спецільні совєтські заходи до зміцнення своєї військової потуги на Чорному морі, в Україні і на Кавказі та принагідно підкреслювали стратегічно-політичну важливість тих обширів. Підкреслювали ми також слабі місця Москви на цих кордонах, головно у зв'язку з національно-визвольними процесами на Україні і Кавказі.

Здавалося б, що оттавське рішення має свій приціл саме на ці слабі місця. Американська преса принаймні підкреслює, що напад на Туреччину і Грецію трудніший, ніж їх оборона. При чому, тут бралися до уваги чисто географічні фактори. Коли ж взяти до уваги непримиренну опозицію кавказького і українського населення до Москви, то можна сміло приєднатися до повищого твердження. Москва це добре знає: її нові репресії на Україні й Кавказі — це ніщо інше, як „зміцнення" цього запілля на випадок війни.

Одначе, політична стратегія Головної Кватири Атлантійського Союзу — це найменш виснена і найменш відома річ. Неясна, а вірніше, ще й досі неґативна лінія ЗДА щодо національного питання на теренах СССР може пошкодити чисто воєнним стратегічним плянуванням. Сьогодні Головна Кватира Союзних сил у Европі вже має прямі обов'язки на кордонах Кавказу і України. І саме в цей час у ЗДА робиться все, щоб народи Кавказу й України не надіялись на допомогу ЗДА для їх національно - визвольних змагань. Саме тепер у ЗДА підкреслюється (зокрема Американським Комітетом Лайонса) турбота про „Вільну Росію", як стару зненавиджену (особливо кавказцями й українцями) імперську цілість.

Історична ухвала в Оттаві про Туреччину і Грецію логічно вимагає від закордонної політики ЗДА ясности в національному питанні. Навчені німецьким досвідом кавказький й український народи пильно стежать, чекаючи цієї ясности.

М. В. Дольницький

Обєднані Держави Світу

Найбільш сміливі ідеї та пляни найвизначніших філософів та державних мужів світу про створення Об'єднаних Держав Світу, вільних від будьяких штучних кордонів та обмежень, де свобода і добробут не є пустим звуком але щоденною дійсністю, де закони будуть наближені до повної досконалости—здається—набірають щораз більш конкретних форм. Ми є свідками щораз виразнішого занику провінціоналізму в діях поодиноких, сьогодні суверенних держав і застосування найдальш-ідучого компромісу в міжнародніх взаєминах. Врешті ми є свідками щораз виразнішої формації більших політичних бльоків, з яких в майбутньому має повстати єдине тіло: Об'єднані Держави Світу.

Правда, до здійснення цього ідеалу ще далекий шлях, може ще однієї або й двох ґенерацій, та всеж — рух цей до повного об'єднання сьогодні такий очевидний, що хіба нове затемнення умів керуючих сьогоднішнім світом або перемога зла може відкласти надалі здійснення цього ідеалу.

Добачуючи цілком виразно цей безупинний рух до повного об'єднання, ці постійні намагання створити Світовий Парлямент, Світовий уряд, Світову армію, ми ніяк не заперечуємо, що до повного здійснення цих ідеалів ще існує багато перешкод: національна гордість, імперіялістичний націоналізм, жадоба панування одних над другими, расові та культурні різниці між поодинокими народами, все це поважні перешкоди. Та всі вони блїднуть своїм значенням в обличчі найбільшої загрози для здійснення побудови Світового Об'єднання Держав—інтернаціональної змови знищити вільних і свободолюбних, закувавши їх у фізичні та психічні кайдани.

Три роки тому небезпек, які крила в собі для цілого світу ця інтернаціональна червона змова, більшість народів не бачила. Та ще й сьогодні чути інколи, правда вже слабенькі і несміливі, голоси про те, що волю можна збратати з насильством, добро зі злом, красу з поганню. Ці голоси, могутні ще недавно, сьогодні стають повністю анахронізмом та прикрим дотепом. Не пропаґанда, яку заковані в кайдани намагалися голосити в світі, але самі діла чортівських вислужників червоної системи наглядно пеерконують світ, що з прокаженими духово і заприсяженими ломителями всіх договорів і умов — може бути тільки єдина розмова — силою зброї і мілітарної переваги. Прислухаючись до промов визначних державних політиків вільних країн, ми приходимо до переконання, що вони врешті прийшли до цього висновку, до якого Україна дійшла три десятки років тому. Мало цього, ми бачимо, що в окреслюванні зла ці державні мужі йдуть дальше, як ішли ми. Вони не тільки означують це зло, але і систематично підготовляються до його повного знищення. Бо стало ясним — без повного знищення міжнародньої змови новітніх джинґіс-ханів, нема мови про наближення до ідеалу Об'єднаних Держав Світу.

Атмосфера на політичному фронті щораз більше прочищується. Після сконкретизування думок мусить прийти наступний крок: розрив кайдан поневолених націй, створення самостійних державних тіл, і щойно опісля остаточне намагання здійснити найвищий ідеал. Бо до Об'єднаних Держав Світу може прийти тільки тоді, коли рішення це прийде шляхом повного порозуміння вільних, свобідних, суверенних народів.

Доба, в якій живемо переломова: світ, що не живе в кайданах, постановив об'єднаними силами протиставитися злу. Не паперовими нотами і безплідними протестами, але зброєю і рішучістю дій. Об'єднані Нації, Корея, Конференція в Сан Франсіско і врешті наради делеґатів 12 держав Організації Північно - Атлантійського Договору—найбільш проречисті докази сказаного вгорі.

Вільні держави, що повільним кроком наближаються до здійснення ідеалу Об'єднаних Держав Світу, перейшли з дефензиви в офензиву. Не зважаючи на монструальну силу червоного бльоку, вони позбулися дотеперішнього страху, що зв'язував їхні дії, вони кинули йому недвозначний виклик. Сьогодні вже нема ніякого сумніву в тому, що чим дальше, тим виразніше і легше буде можна розрізнити біле від чорного. Добродушність і солодкавість диплюматичних заходів вільних держав заступлені рішучістю і зговоренням опертим та компромісі. Перша, чи не найбільш дипломатична програ червоного бльоку, на Конференції в Сан Франсіско, є одночасно і першою та одною з найбільших перемог вільних держав. Льоди проломані. Сказано виразно: ти не хочеш, бо через свої чортівські пляни, не можеш йти разом з нами, значить ми рішені об'єднаними силами протиставитися тобі, і як треба прийняти виклик. Ні, ми знаємо, що зудар неминучий!

І в час, коли в Кореї йдуть і надалі бої, а солодкаво-терпкі спроби перемир'я перемінюються у фарсу, в Оттаві зійшлися представники 12 держав, учасників Організації Північно - Атлантійського Договору, щоб прийняти на цьому, з черги сьомому, своєму засіданні далеко-ідучі рішення, які наступного місяця, на 8 засіданні в Римі, будуть поширені та затверджені.

На азійському континенті, підписання мирового договору в Японією, започатковує нову еру взаємин об'єднаних різносторонніми договорами заінтересованих держав. Скомпліковані там умовини політичного життя з часом і там зрізничкуються і наберуть такої виразної форми, як це стається на наших очах в Европі. Азія жде на свою Оттаву і Рим.

Конференція в Оттаві має для дальшого політичного розвитку світу першорядне значення. Рішення прийняти до Організації Туреччину та Грецію не тільки зміцнюють Організацію, але і вказують шлях яким йдуть вільні держави: об'єднання. Далекосяжні рішення щодо мілітарних справ вже незабаром зміцнять, ще доволі кволі армії ген. Айзенгавера (які з стадії неоформлених поодиноких частин різних держав перетворюються в моноліт). Недавні маневри цієї европейської армії, першої европейської армії в історії світу, були незвичайно вдалі. Заклик ген. Айзенгавера до оттавської Конференції про збільшення континґентів військових частин для його армії і його критичні завваги про зупинку в реалізації сторення сильної континентальної армії через „політиканство частини державних мужів" европейських деяких країн, матимуть рішальний вплив на дальший хід подій. Низка рішень, а відтак їх реалізація, не прийдуть так швидко, як це буває в тоталітарних державах. Багато часу і паперу витрачено буде на дискусії і переговори, та на це нема ради. Кожне рішення у вільних громадянствах приходить повільно. Вільні держави плянують поволі, поволі вводять рішення в життя, але успіх в них звичайно більший і перемога більш правдоподібна. Так було в першій, так було в другій світовій війні. Так буде і надалі.

Попри ці політичні і мілітарні рішення, прийшло в Оттаві до характеристичної дискусії про конечність створення міжнароднього уряду, що мавби завершити першу фазу до створення Европейського Уряду і Об'єднаних Держав Европи, що їх з такою рішучістю пропаґує Чорчил.

Неохоплені червоним підбоєм вільні країни в Европі та Азії швидше чи пізніше включаться в намагання досі зорганізованих об'єднаних вільних держав. Ще короткий час — і одна великодержава стоятиме на боці, до повноти розшифрована щодо своїх цілей і намагань. Намагання цієї держави, що пробує надати собі поваги, оточивши себе безголосними сателітами, будуть надаремні: плян світової змови, стрінувшись з відпором вільних країн, матиме щораз менше шанс на здійснення. А ідеї Об'єднаних Держав Світу надалі здійснюватимуться з неминучою точністю: початок їх в Об'днаних Націях, в Корейському конфлікті, в Сан Франсіско, Організації Північно-Атлантійського Договору і намаганнях створити Міжнародню Армію на обох континентах. І кожний крок вперед в намаганнях об'єднання вільних країн наближуватиме щораз більше неминучий упадок системи, видуманої хворими умами людського роду на його знищення.

Іван Хмельницький.

В КРАЇНІ РАБСТВА І СМЕРТИ

19)

Я розмовляв з чужинцями й казав їм, що КП(б)У це жаден репрезентант української території. Що нам колись здавалося, що коли ми приймемо комуністичний устрій, то в рямах СССР залишимося самостійною компартією, а Україна — державою. Але так не є. Москва трактує нас, як колонію. Самостійність — лиш плащик для обдурювання кандидатів на членів СССР. Чужинці на це відповідали: Коли б в складі СССР були всі европейські держави, вони б могли переголосувати ВКП(б) і створити столицю наприклад у Римі та скласти ЦК чи Політбюро, де москалі були б в меншості. Це, панове, трагічна сліпота. Сталін посуватиметься наперед етапами і з допомогою НКВД перестравить кожен нарід і кожну державу, спаралїжує, а щойно тоді прийме в склад СССР. Спробуйте тоді голосувати. Я вже спробував підрухувати офіційні цифри й опинився аж тут. Тут опиняться і всі провідники світових компартій, коли стануть безвольним знаряддям в руках кремлівських сатрапів.

Люди за розмовами на політичні теми, історичними згадками свого багатого життя засиджувалися до півночі. Професор українець звернувся до мене: — Ви серед нас наймолодші. Може пощастить вам колись дістатися в Україну і ще дочекатися більшого щастя — жити у вільній Українській Державі — тоді не забувайте за нас, безіменних борців проти большевизму, що пропали тут у тайзі.

Треба, щоб те, що ми тут пережили і за що потрапили сюди — знав увесь культурний світ! Щоб ніколи людство не допустилося до такої величезної помилки — як піддатися до рук комуністів. Той день буде загибіллю для їх держави, їх віри, їх цивілізації.

На тих, що переживуть це пекло заслання — лежить велика відповідальність: бути літописцями большевицького лихоліття. Передати свому народові й світові ті факти, за знання яких ми опинилися тут, приречені на смерть.

Рормови тягнулися далі і кожне слово і кожне нове речення закликало до помсти і давало ближче пізнати страшенного большевицького звіря, немов зривало з нього машкару.

Ось, слухайте — сказав один з присутніх: — „колгоспи є школа комунізму" — говорять большевики. Але кращі представники селянства масово потрапляють до табору. Тому виправно-трудові табори СССР є школою виховання контрреволюційних кадрів, або нашою мовою „революціонерів супроти большевицької влади".

Ви порахуйте! В таборах сидить 18 мільйонів ув'язнених. З них 15 м. політичних. Вони мають родичів, друзів — разом це все складає приблизно 80 мільйонів ворогів совєтської влади. За роки свого існування большевики розстріляли 5 мільйонів чоловік, — після них залишилося 20 мільйонів членів родини. 8 мільйонів загинуло від голоду 1932-33 рр. Це дає ще кругло 20 мільйонів родичів. Разом 120 мільйонів незадоволених. Чому ж, запитаєте ви, досі тримається большевицька держава?

Тому, що вони тримають всі народи в кліщах шаленого терору і щоденним кровопусканням продовжують триматися біля керми. В їх руках зброя, тюрми і небувала нечувана в світі система НКВД. Історичні процеси не відбуваються там так швидко, як звичайно події в житті однієї людини. Смертельний чиряк мусить набрати, визріти, а потім проривається антикомуністичною революцією.

Ми всі за дротами, позбавлені волі, певно надто оптимістично уявляли собі можливості революції в СССР. Нам здавалося, що ті, що на волі, зможуть її зробити колись. Одначе ми в таборах перецінювали „волю". Адже СССР — це один великий конц. табір. І ті, що на волі — теж невільники. Невільники фізичні за китайським муром кордонів СССР. Невільники духові — позбавлені віри й уявлень про інший світ, інше життя. Прихід німців — і їх панування — показали, що в Европі теж може повстати наука знищення людини. Кінець війни і віддання ряду народів на поталу Сталінові — ще більше підірвали віру в правду, в гасла свободи й демократії. Ці гасла були в СССР завжди фіктивно. Але дехто вірить, що для когось іншого ці гасла не є порожною фразою, а реальністю. Для вимученого божевільними експериментами (що проводяться на тілі й душі) підсовєтського громадянина — лишається єдина реальність: терор НКВД і боротьба за існування.

І кожен невільник, кожен поневолений народ бореться як може. Без надії на когось. Може й без надії на успіх. Але з вірою, що це його завдання перед Богом, призначення великої містерії життя — боротись за збереження обличчя, за збереження людського й божеського перед наступом московського большевизму. Світ мовчить і може далі мовчати, бо він вільний і насолоджується волею. Поневолені народи змагаються за волю. Український нарід боровся проти гітлеризму, бореться і далі проти московського большевизму. Цю боротьбу почав він 30 літ тому — перший. Хай світ мовчить. Тайга Сибіру, льохи НКВД, братські могили — говорять голосно про нас, як про передовий загін в боротьбі з кремлівським маревом неволі й смерти.

(Продовження буде)

Р. Смаль-Стоцький

БОГДАН ЛЕПКИЙ

Десятиліття смерти незабутнього Богдана Лепкого вшанували оголошенням своїх оглядів та спомйнів ціла низка наших науковців та письменників. Спімнули його як поета та письменника, згадали як промовця з Божої ласки, незрівняного мистця нашого живого слова, не забули і про маляра; та одна грань його многогранної особливости була, на нашу думку, замало висвітлена. А вона була в дійсності правдивою основою Богдана Лепкого.

Це Богдан Лепкий як людина. Доля судила мені знайомитися з багатьма великими письменниками, науковцями та державними мужами в старій Европі, та мало хто з них міг рівнятися з особистою повагою та чаром індивідуальности до Богдана Лепкого. Цей чар його особистостости був тією причиною чому пані Аркасова, дружина нашого історика та музики, подорожуючи на Захід, чи січовий отаман Трильовський, чи мій батько — небіжчик, їдучи на засідання парляменту до Відня часто переривали подорож, щоби хоч кілька годин провести і душу розвести в товаристві Богдана Лепкого в Кракові. Де він не проживав, там дім його ставав природним осередком українського культурного життя чи то в Кракові, чи у Вецлярі, чи під Берліном. Круг його знайомих був дуже широкий, круг приятелів малий і рідко кому він пропонував називати себе взаємно по імені. Хоч він з незвичайною чемністю вітав кожного, та стриманість, притаманна англійцям, була ціхою його вдачі.

Багато вечорів провів я в його товаристві. Ще як гімназист пам'ятаю Богдана Лепкого, як він приїжджав до Черновець відвідати мого батька або свого приятеля Остапа Луцького. Всіх їх ще об'єднувала довголітня приязнь із В. Стефаником. За Союзу Визволення України ми товаришували з ним у таборовій праці у Венцлярі, а підчас послування в Берліні небіжчик Головний Отаман С. Петлюра доручив мені відсвяткувати в палаті посольства, його п'ятедесятиліття та передати йому дар уряду, старогрецьку монету з Атеною та пеґасом, викопану на Україні, оправлену в марморову брилку. По цілих днях та вечорах, прожитих в товаристві Богдана Лепкого, я часто задумувався над загадкою його особистого чару. Була це зовнішня його поява, його струнка постать, його задуманий вигляд лиця з високим кількаповерховим чолом і сивими, проникливими очима та сумовитою усмішкою? Чи була це його мова, якої кожне слово свідчило, що його зміст передуманий і пережитий людиною, що сприймає красу лінії та барви, слова й пісні? В розгарі розмови він часто несвідомо говорив віршом. Цей Богдан захоплював кожного, — проте, це не розв'язувало, на нашу думку, загадки його особистого чару та впливу на громаду.

Богдан Лепкий вмів не тільки з матеріялу мертвих ліній та барв створити живу красу, малюючи образ, або з матеріялу наших щоденних слів живу красу своїх поезій. Богданові Бог дав дар чи не найбільшого мистецтва: він творив з матеріялу скороминучих хвилин щоденного життя живу красу самого життя; з того, здавалося б, безвартісного матеріялу отих хвиль життя нашого сірого будня, цей великий мистець творив світлі хвилі, переміняв будень у свято, у живу красу життя. Як?

Він був перш за все великою шляхетною людиною. Де він був, там він промінював красою наскрізь доброї й доброзичливої людини та зміняв підсоння оточення й часу. Всю тематику й проблематику гутірки він переносив своєю приявністю на вищий рівень життя, де діє Дух Божий і перероджує людське звіря в людину. Бруд нашого життя не сягав до того рівня; на протязі довгих літ нашого знайомства я чув тільки одно гірке слово на когось (на поета Карманського, що його він прозвав „сепією", яка де тільки появиться, там і затроїть чорнилом песимізму все оточення; і це була щира правда).

На тлі нашої дійсности в старому краю, з його сплітками, наклепами й грязюкою, зокрема на тлі УНРівського будня у Варшаві з його піяками, бриджістами й підбрехачами, особистіть Богдана Лепкого сіяла світлом праведника. З наших письменників, що їх я запізнав особисто, він був найбільш подібний своєю особистістю до Коцюбинського, різкою антитезою до Винниченка. Розмовляючи з Богданом Лепким, відчувалося, що в ньому живуть традиції Греції й Риму та Християнства, а в них жили й коріння його України, як частини Европи і її культурної спільноти. У Винниченка Україна починалася від Винниченка і по порожньому степу гарцював його динамічний темперамент, повний ненависти й злоби до всіх своїх дійсних і уроєних ворогів — немарксистів.

Богдан Лепкий, це відчувалося з кожнього слова й руху, — був сам собою, був ніким іншим, а тільки Богданом Лепким. Це була суцільна постать, що не грала якусь ролю, а існувала як природний факт нашого духового життя. Це була самоцвітна постать, окрашена надзвичайною скромністю. В сучасну хвилю, коли наше життя просякло хлестаковщиною у всіх ділянках, нам всюди бракує людей, що є просто самі собою, без титулів, ряс та уніформ. Бракує нам і людей з усмішкою Богдана Лепкого на всю цю суєту суєт нашого громадського ярмарку.

Так, Богдана Лепкого — людини ніхто не заступив на нашому парнасі. І згадуються слова з одного пастирського листа Кир Константина, що бракує нашій суспільності людей праведних і святих. А це загрозливе явище, бо на них оперте духове склепіння нації. А сучасна УНР навіть не спромоглася в десятиріччя згадати що колись Уряд В. Прокоповича, що був за весь час еміґрації моральним головою УНР, ушанував був творця Мазепинської трильоґії перехідним перстенем ім. Гетьмана І. Мазепи, який мав переходити з роду в рід, від письменника до того письменника, що найбільше заслужився до скріплення духа Мазепи на еміґрації.

В. Винниченко

ТЕРМІТИ

(Уривок з роману)

Останнім твором Володимира Винниченка, над яким він працював до самої смерти, був роман „Слово за тобою, Сталін", у якому змальовано переживання родини українця Степана Іваненка. Ця родина була заарештована, але врятувала себе тим, що три брати признались і склали вину на брата Марка, після чого Степан Іваненко став аґентом МҐВ, а інші два брати — професор і священик — сексотами.

Брат Марко, за те, що до жадної вини не признався, був засланий як контрреволюціонер, до концтабору.

Марко написав із заслання листа Степанові Іваненкові, в якому проклинав інших братів за зраду народові та службу тиранії. В тім листі Марко повідомив про існування таємної організації, яка, мов терміти, роз'їдає радянську державу.

МҐВ змусило дружину, сина і доньку Степана Іваненка стати сексотами, а йому самому доручило об'їхали всю Україну і провокативними способами вивідати про діяльність організації термітів та настрої населення. Оця подорож та розмови й події під час неї і складають зміст роману. В останньому український відділ „Голосу Америки" передав в Україну уривок з цього роману, а саме листа, якого Марко прислав Степанові із заслання:

Брате Степане, пишу до тебе з того місця, куди ти з братами „заслав" (закреслено) продав мене. Будь ти проклятий разом з ними! Продаючи мене, ти виправдувався тим, що цим іюдством ти краще прислужувався нашій Українській визвольній справі й допомагав будувати соціялізм. Та який прекрасний, які чудові дачі, віллі, автомобілі, хуторі, у Сталіна та його яничарів міністрів. У царя такого не було. Але чи ти ж бачиш, який соціялізм є там, унизу, під Сталіном та його яничарами. Та ти придивись, придивись, придивись! Та не очима сексота, агента і охоронця тих, що мають соціялізм у віллах, придивись тими очима, якими ти колись дивився, очима українця і сина експлуатованих працівників, батьків наших.

Продаючи мене за сталінський „соціялізм", ти казав, що ви таємно допомагатимете нам. Правда, ви допомагали. Але яка то була поміч? Двурушницька: панів своїх ви дурили на сантиметр, а нас душили на кілометри. Дворушники ви, дворушники, дворушники! Спіймають вас пани й будете ви тут з нами, або ще далі, там, звідки навіть ваш Сталін не вернеться...

Так вам і треба. Але діти ваші чим винні? Защо діти і унуки ваші будуть катовані? Щоб їх урятувати, я оце й пишу до тебе. Схаменіться, наближається час розплати. Вона буде така люта, що навіть кремлівська банда з усією її досконалою, науковою, кривавою жорстокістю уявити не може. Поки не пізно тікайте з таробу засуджених історією і людством злочинців. Армія катованих вами народів готується до бою з вами. „І це буде останній, вирішальний бій"...

„Ви посміхаєтесь? Армія заляканих, закутих, замучених рабів? Без організації, без зброї, без голосу — готується до бою? Де вона? А ти придивись, придивись, придивись!.. І ти побачиш. І коли тебе буде зараховано у визвольну армію, служи їй вірно, чесно, будь їй самовідданим агентом у таборі ворогів і тобі потім (після нашої перемоги) простяться всі твої злочинства проти народу. А коли не послухаєш мене, або захочеш продати нас, горе тобі буде, твоїм дітям, братам твоїм і дітям їхнім, — все, що матимуть пани ваші, то матимете ви, яничари їхні. Матимете, матимете, матимете!..

Ми знаємо все, ми реєструємо все, що дїється в Союзі краще за всякі міністерства. А на доказ того скажу тобі, що я тут на каторзі, за кілька тисяч кілометрів од вас, під доглядом ваших собак і і чекістів, знаю, наприклад, про вас, моїх любих юдів-братів все, що хочу! Не віриш? А от на. Ти, Степан Іваненко, формально рахуєшся при міністерстві фінансів і виконуєш ролю нібито фінансового інспектора, роз'їздиш по Союзу немов би для фінансового контролю. А в дійсності ти — агент МИБ, сексот особого призначення і ти роз'їздиш не для контролю фінансів, а для провокації і виловлювання противників сталінізму. За те ти маєш урядове, шикарне помешкання, прекрасну дачу, автомобіль і гроші. Не так, скажеш?

Брат Євген служить за священика при якійсь маленькій церкві в Москві, але має обов'язок у проповідях і службах Божих славословити „Богом посланого вождя Сталіна" та його яничарів. За це він піп, „соціяльно шкідливий елемент" має свою нагороду.

На умові бути аґентами Сталіна, вам після процесу наді мною й моїми товаришами за зраду, було дозволено жити в Москві і „працювати" як сексоти, кожному в своїй галузі. Не правду кажу? А коли правду. то звідки я знаю?

Ми знаємо все. Від нас ніякі охоронці, сексоти й чекісти нічого не сховають. Ми — не таргани, ні! Вам, слугам Сталіна, відомо, як цей деспот відповів своїм ближчим яничарам, коли вони в паніці донесли йому про бунти грабованих, колективізованих селян: „Що? перелякались тарганів? Чоботом їх!" Ви здорово тоді подушили їх, мільйонів сім-вісім ліквідували. Пам'ятаєш? Але нас сталінський чобіт не роздушив і не роздушить, бо ми не таргани! — І нас не кілька мільйонів, а кілька десятків мільйонів. І ми є не тільки по селах, а скрізь по всьому Союзу, по всіх його установах, фабриках, заводах, колгоспах, канцеляріях, міністерствах, навіть у самому Політбюро ВКП ми є. Бо ми не таргани, а терміти. Так, так, — ми терміти!

Ми гриземо весь ваш Союз, всі підстави вашого панування, економічні, політичні, наукові, моральні. Ми — скрізь. Навіть ваші жандармерії всякого „призначення", ваші МВД, ваші танкові бригади, ваші атомні центри, всі ваші найстрашніші засоби поневолення і катування, все ми гриземо з середини. З вигляду ваша будівля ціла, страшна, ґрізна. Але коли ми все згриземо зсередини і коли настане слушний час і щось штовхне вашу совєтську фортецю, ви відчуєте, з яким грохотом на всю планету завалиться вона, роздушивши вас і дітей ваших під собою...

„Чудодійна наша сила: вона росте в тій самій пропорції, в якій ви виявляєте над нами свою. Ваша є страх, а наша ненависть. Що дужче ви нас страхаєте, катуєте, мучите, то дужче наша ненависть гризе вашу силу. Нема сили дужчої за силу ненависти. Чотирнадцять років ви катуєте мене по каторгах, але сила моєї ненависти є вічна. І сміюсь я з вас і вашого катування, кати мої жалюгідні. Ніяка навіть смерть не може знищити цю силу нашу. Та я з того світу буду вітати над вами з усією силою моєї ненависти. Я буду з'являтися вам у снах я буду жити у підсвідомості вашій, я буду стояти крівавим моментом у свідомій пам'яті вашій.

Ти не посмієш прочитати дітям своїм цього листа. Ти сховаєш од них правду про себе і дядьків їхніх? Але не сховаєш: мої інші брати, брати-терміти розповідять їм про неї. Вони є круг вас, вони слідкують за кожним рухом вашим, вони дізнаються, що ти не прочитав цього мого листа і вони пришлють їм десятки копій його. Не сховаєш, не сховаєш, не сховаєш! Або ж, коли сховаєш, то ховай для того, щоб швидше стати термітом. Ставай, ставай, поки не пізно! —

СОВЄТСЬКИЙ ТЕРОР У НІМЕЧЧИНІ

Офіційний американський часопис в Німеччині, „Нос Цайтунґ", приніс ревеляційні новини про масові вбивства в Туринґії, що її американці вже після окупації Німеччини очистили й додатково віддали під совєтську опіку. Один із вищих урядовців управління цвинтарем у Ваймарі, столиці Туринґії, втік до західньої Німеччини й зізнав про існування на тому цвинтарі збірних могил із масово вбитими німцями. Одну таку могилу відкрито ще у 1947 році і нараховано там коло 20 трупів, але совєтська поліція заборонила розкопки і засипала те місце. Другу таку могилу знайдено вже в цьому році недалеко ославленого кацету Бухенвальд, де совєти також тримали політичних в'язнів. Всі трупи, знайдені в обох тих могилах, виказували характеристичний для совєтських опричників постріл в потилицю. Туринґія взагалі, пише американська газета в німецькій мові, є чомусь то тереном спеціяльного терору совєтської влади, при чому насильства червоноармійців дійшли там до таких розмірів, що в один час проголошено там винятковий стан.

Зрештою, подібний образ існує по всій східній Німеччині. Євангелицький єпископ Берліна д-р Дібеліюс звернувся листом до Вільгельма Піка, президента східньої частини Німеччини (совєтського громадянина й полковника червоної армії) з просьбою звільнити в'язнів, придержуваних в концентраційних таборах Сх. Німеччини. Очевидно, що Пік цю просьбу відкинув, мотивуючи, що „випущені злочинці робили б нові злочини". За німецькими даними, до східньо-німецьких кацетів запроторено після війни кругло 185,000 осіб. Ще кілька тижнів тому в кількох найбільших кацетах і в'язницях перебувало ще 17,600 політичних в'язнів. Вглиб Совєтів вивезено 37,000, других стільки випущено на волю, а коло 96,000 осіб померло з голоду, холоду та знущань. Санітарні відносини у східньо-німецьких кацетах і в'язницях такі жахливі, що на вищезгаданих 17,600 політичних в'язнів 4,640 хворіє сухотами і ними ніхто не цікавиться. Велику частину тих в'язнів становлять насильно порвані. Від квітня 1945 року совєтські аґенти (частинно при допомозі платних німецьких креатур) порвали з терену великого Берліна 4,145 осіб, в тому 3,584 чоловіків, 209 жінок, 312 юнаків і 40 дівчат.

Коли таке дїється у середній Европі, м. ін. в місті, де жив і творив Гете, під самим боком західніх аліянтів і на території, що про неї говорять міжнародні умови, то що казати про Богом і людьми забуті безмежні східні простори червоної сатрапії?!

Комунікат ОбВУА

Новообрана Головна Управа Об'єднання бувших Вояків-Українців в Америці на свому пленарному засіданні рішила переслати привітання панові Президентові Української Народної Республіки Андрієві Лівицькому, Українській Національній Раді та її Виконному Органові. Приступаючи до праці, Головна Управа ОбВУА винесла рішення-заяву, що Об'єднання б. Вояків-Українців в Америці солідаризується та піддержує боротьбу за соборну, від нікого незалежну Українську Державу, що її провадить на Рідних Землях проти московсько-большевицьких наїздників Українська Повстанська Армія під проводом полк. В. Коваля.

Президія
Головн. Управи ОбВУА

УКРАЇНСЬКА МОВА В БРУКЛИН-КАЛЕДЖІ

Бруклин-Каледж, Ню Йорк, уже оголосив прийом студентів на осінній курс української мови, що починається в четвер, 18 жовтня, в год. 8—9:50 вечора. Вже другий рік існує Український Відділ у Бруклин-Каледжі. Цього року українська молодь знову має щасливу нагоду вивчати рідну мову. Більше того, перед адміністрацією Каледжу поставлено питання дати українській мові повний кредит в рівні з іншими предметами для тих студентів Каледжу, що бажають такий кредит з української мови мати.

Все це залежить від більшої зацікавлености як самих студентів, так і української громадськости взагалі. Треба подбати, щоб цього академічного року збільшити кількість груп, необмежившись тільки початковим курсом, що має дати початки студентам, які зовсім не знають української мови. Багато дехто з української молоді бажав би брати трохи вищий курс. Мова йде про тих, що вже вміють трохи читати і писати, розуміють читане і трохи розмовляють. Такий трохи підвищений курс української мови монжа було б організувати, якби вписалась на цей курс достатня кількість студентів.

Цей курс мав би складатись з української граматики і історії української літератури. Ми знаємо, що дехто з нашої молоді уже оволодів початками української мови, і такий курс був би для них дуже корисний. Крім англійської мови треба знати ще й рідну мову батьків. Це має бути моральним обов'язком кожного члена з існуючих організацій української молоді.

Бруклин - Каледж широко відкрив двері для всіх американців украніського походження, щоб дати можливість їм вивчати мову їх народу, запросивши на провадження курсу професора Українського Вільного Університету д-ра П. Ковалева.

По докладні довідки можна звертатися до адміністрації Каледжу, або до проф. П. Ковалева на таку адресу:

Adult Education,
Brooklyn College
Bedford Ave. and Ave. H.
Brooklyn 10, N. Y.

ВІСТІ З УКРАЇНИ

(Нотатки з совєтської преси)

„БУДЕМО РОЗПОВІДАТИ"

Організовані совєтами прогулянки галицьких учителів та учнів до СССР уже вертаються до своїх міст і сіл. Один з учасників прогулянки, Степан Бат з Опришків, в дописі до газети, як вимагано, пообіцяв: „Вернувшись додому, ми будемо розповідати учням, своїм товаришам-педагогам про все побачене і почуте. Ми розповімо їм про бурхливе соціялістичне будівництво, чудові діла совєтських людей, про велике щастя бути громадянинол СССР... Настав той час, що здійснилися мрії Шевченка, Франка, Федьковича... Не стало ворога-супостата, а є син і є мати, трудяться совєтські люди..."

ДОРОГІ ГОСТІ

Довго заповідана відплатна візита делеґації профспілок Шотландії здійснилася. 20 серпня до Києва, на запрошення т. зв. „Українського республіканського совєту професійних спілок", прибула делеґація у складі 8 чоловік під проводом УЇ Джорджа. Голову делеґації при привітанні підвели до мікрофону і він заявив, що, радий привітати від трудящих Шотляндії, сподівається в результаті відвідин „зміцнення дружніх зв'язків між нашими народами".

Два дні перед тим з Києва виїхала делеґація „керівних піонерських працівників Китайської народньої республіки", яка перебувала в місті 4 дні.

Процедура запізнання з містом — як і всіх інших.

(У. Думка)

Поклін українському мистецтву

На театральну виставу „Катерина" ішли ми не тому, щоби почути знані мелодії у виконанні здебільша знаних співаків і співачок, не тому, щоби шукати глибоких емоцій у скромно-нескладній музиці, а зовсім з іншої спонуки.

Оце збирається молодь, що виростає в новій батьківщині, що ледве знає прадідівську землю з неясних споминів батьків, що часто-густо бореться з трудноощами мови. Злучує її во єдино не дрібна ідеологія партійного загумінку, не ще дрібніше бажання „поставитися", а щось куди більше, куди цінніше — любов до рідного мистецтва.

Кожна нація має якусь особливість, якийсь вицвіт своєї духовости, яким гордиться і хвалиться. Мають поляки свою роґативку, свої польонези, польки і краков'яки. Мають мадяри своїх циган з їх тужливо-сентиментальними то знов пристрастно палкими мельодіями. Мають румуни свою дойну, що від безнадійної меляхолії переходить у розгульний шал. Український чорнозем налив українське серце особливо глибоким почуттям краси. З цього невичерпного джерела виливається вона тисячними, мінливими мельодіями пісень, нескінченно-багатими мотивами й комбінаціями кольорів вишивок, писанок, різьб, палким, як вогонь, п'янким танком. Українське мистецтво, витвір української духовости, промовляє безпосередньо до українського серця, ворушить його до глибини, та злучує всіх їх, понад час і простір, у велику українську родину. І ось ради тієї зворушливої мови української душі, ради прегарних дівочих строїв, що так і цвіли маковим цвітом, ради ґраціозного хороводу під акомпаніямент пісні, що повели нас у Даждьбогову давнину, ради життєрадісного, палкого, п'янкого танку ішли ми на неділішну виставку. Вони промовили до нас переконливіше, ніж неодна багата на слова програма патріотичної праці.

І треба змагати всіми силами до того, щоби культурні виступи нашої молоді ввійшли в традицію, стали рік-річними, українськими, мистецькими олімпіядами в метрополії світу. Треба нам викресати з себе максимум енерґії на те, щоби втягнути до праці якнайбільшу кількість молоді. Нехай вона знає, що серед великоміської метушні не стоїть самітньо, що українство це не загумінок, а могутня сила, яка прямує у велике майбутнє, всупереч діявольській злобі „великих архітектів" і собачій гавкітні „друзів". Вклад праці і гроша нехай нас не відстрашує! Кожний гарний чин це добре зерно, що завжди видає здоровий плід. І наше зерно, наші культурні виступи принесуть нам великі духові цінноці, триваліші і вартісніші ніж матеріяльні.

На майбутнє подаю ідею — улаштування свята весни. В травні місяці, коли уся земля цвіте, коли леґіт п'янкий від паху конвалій, бузків й яблуневого цвіту. На далекій блакиті неба замріяне село, почорніла від літ дерев'яна церковця в вінку старезних лип, а на їх тлі молодь маком цвіте. П'ять сотень молоді. І черґуються пісняні мельодії — чудові, як барвисте намисто, Лисенкові в'язанки веснянок, з пишним багатством мотивів, блискучі наче цінні перлини веснянки Леонтовича, запашні як чорнобривці гаїлки-хороводи О. Кошиця і чарівні українські танки.

Українське народнє мистецтво таке багате, як богата українська земля, таке барвисте, як гра велкових колірів. Воно єдине і неповторне. А тому й справді варто посвятити йому частинку свойого життя.

Микола Кокольський

УКРАЇНСЬКА ХРОНІКА

● Роман Лапіка, що належить до молодої українсько-американської ґенерації, здобув першу премію — $2000 — на конкурсі п'єс, що його влаштувала Театральна Фундація. Преміййована американцями п'єса Р. Лапіки має назву „Обірвана струна". Р. Лапіка віком 35 років, мешкає в Ню Йорку (Вайт Плейнс), редагує „Фектс он Файл", раніше він редагував журнал „Ди Трайдент" (Тризуб), що його видавало англійською мовою ОДВУ.

● „Енциклопедія харчування", що вийшла в Парижі 1950 р. за участю найвидатніших учених і фахівців у двох томах на 2001 сторінках, подає, між іншим, дані про найвидатніші в історії випадки масового голоду: за часів Геродота, голод 541 р. у всій Европі наслідком посухи, брак харчів у Франції під час революції 1795 р., голод серед французьких вояків, яким делікатні командири під час облоги одного міста забороняли конфіскувати харчі в місцевого населення, низькі харчові приділи для в'язнів Бухенвальду. Але в тій енциклопедії ні слова про штучно організований Москвою голод в Україні 1932-33 р. Український вчений — фахівець харчової промисловости д-р М. Чигринців, який тепер працює за фахом у Венецуелі, звертається до редакторів „Енциклопедії харчування" з листом, в якому висловлює надію, що бодай у другому виданні вони доповнять свою добру книгу відомостями про досвід України в історії людського харчування.

● У комфортабельному „Італійському Будинку" у Каракасі (Венецуела) йшла була з успіхом поставлена „Наталка Полтавка" (реж. О. Ґальченко, декорації — В. Кричевського). До успіху цього репрезентативного вечора, на якому третина глядачів складалася з місцевих венецуельців, в тому й кількох видатних діячів столиці, спричинились, крім акторів, також д-р Стаховський та інж. Припхан — як організатори.

● „Факти про Совєтський Союз" — на таку тему прочитає проф. Р. Смаль-Стоцький в Маркет-Університеті, де він працює, чотири лекції, а саме: „Країна і народи", (8 жовтня), „Політична система" (15 жовтня), „Економічна система" (22 жовтня), „ЗДА в совєтських очах" (29 жовтня). На доповідях головуватимуть по черзі різні професори маркетського університету, а цілий цикл організований Славістичним Інститутом того університету.

● Мандрівну бібліотеку з художньої, політичної та наукової літератури організовує для обслуговування своїх осередків у Англії СУМ.

● „Понад двадцять мільйонів громадян Росії у концентраційних таборах. В 1940 р. два мільйони поляків та українців видерто з їхньої землі та з їхньої рідної хати. В 1946 році 25% населення Західної України вивезено на заслання" — такі написи на великих плякатах красувалися на мурах італійських міст під час минулих італійських муніципальних виборів.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ У. Н. СОЮЗУ!

Invest in U.S. Savings Bonds

ПРИЙМІТЬ ОДНУ РОДИНУ!

В найближчому часі приїздять до ЗДА на анонімні ашуранси ЗУАДКомітету слідуючі особи:

316 Бруяка Дмитро, Маря, Павлина, Микола; 317 Березюк Микола, Пелагія, Софія, Микола; 318 Біловус Василь, Варвара, Михайло, Юрій; 319 Ханенко Ярослав, Анна, Степан, Михайло; 320 Венгерук Іван, 321 Бондюк Олекса, Люба; 322 Грик Олександер, Анна; 323 Васильков Осип, Люба; 324 Картавенко Павло, Юстина, Ніна, Лідія, Валя, Марія; 326 Шак Марія, Надія-Люся; 329 Белебчук Олександер, Марта; 330 Григоренко Олекса; 331 Чудо Михайло; 332 Фридрик Михайло, Юстина, Василь, Марія, Михайло, Ірена; 333 Ганчар Лукаш, Марта, Орися, Євген; 334 Здерка Михайло, Софія, Степан; 335 Сцупа Андрій, Ева; 336 Рябчанюк Семен, Анна; 337 Сушко Михайло, Ірена, Ірена, Ян, Михайло; 338 Микетюх Олександер, Казимира, Богдан, Олександер; 339 Король Леонід, Тамара, Ангелина; 340 Москаленко Анна; 341 Кузь Йосафат; 342 Подоляк Анна; 343 Подоляк Василь; 344 Чуба Дмитро, Станислава; 345 Гавриляк Степан, Параня, Степанія, Марія; 346 Коваль Іван; 347 Саманюк Микола, Єва, Павло, Петро; 348 Розпутко Василь, Софія, Олександер, Марія, Ольга, Валентина; 350 Іваницак Орест, Меланія, Йосип; 351 Боцак Іван, Марія; 352 Антонів Олекса, Анна, Марія; 353 Войтишин Анна, Євген, Роман; 354 Марцинковський Микола, Анна, Зеновій; 355 Теребух Дмитро, Марія, Орися; 356 Стасюк Михайло, Марія, Катерина; 357 Олійник Степан, Софія; 358 Ничипорук Анна; 359 Максимів Марія; 360 Коструба Василь, Софія, Ярослав, Михайло; 361 Коник Іван; 362 Калмук Станислав, Параня, Володимир, Іванна, 363 Юрків Пилип; 364 Якимчук Антонина, Олег; 365 Яцишин Еміль; 366 Іваськів Параска; 367 Ігнатович Єва; 368 Гоман Параска; 369 Гнатів Лев, Анна, Владислава, Вацлав; 370 Горбач Андрій; 371 Грицько Михайло, Текля, Михайло; 372 Грицько Павло; 373 Борисевич Петро, Леокадія, Іванна, Дарія; 374 Савчук Теодор, Марія, Михайло, Михайлина; 375 Переймибіда Петро, Тетяна; 376 Яцюк Степан, Анна, Ірена, Марія, Іван, Данута; 378 Федорів Іван, Текля, Анна, Михайло, Василь; 380 Елків Анна; 382 Солтис Михайло, Анна, Петро; 383 Бандурка Павло, Євдокія, Михайло, Василь, Петро, Володимир, Анна; 384 Гаскевич Михайло; 385 Олійник Андрій, 386 Кулієвич Анастасія; 387 Шалай Михайло, Феська; 388 Замнихвіст Павло, Палагія, Ольга; 389 Кальницький Михайло, Євгенія, Еміль; 390 Москаль Микола, Анна, Ярослав, Іван; 392 Демчишин Євдокія; 393 Барна Семен; 394 Пшик Володимир; 395 Возний Дмитро; 396 Крупа Тимофій; 397 Гузий Софія; 398 Михайлюк Антін, Анна, Степан, Марія; 399 Гринчук Ілько, Марія, Ірена, Леся; 401 Гавдун (Голдун) Ілько; 402 Цибик Осип; 403 Гранат Анна; 404 Шевчук Василь; 406 Дмитраш Лев; 407 Бобник Іван, Анна, Іванна; 408 Бутрин Михайло, Анна, Владислав, Данута; 409 Боцик Григорій; 410 Брженьовський Іван, Віня, Марія, Софія; 411 Тур Григорій.

Просимо українців щирого серця зайнятися одною з поданих вгорі родин та зголосити це негайно на адресу:

UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE
P. O. BOX 1661, PHILA. 5, PA.

Злучений Український Американський Допомоговий Комітет у Филаделфії

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА
З праці Від. 105 УНС

Дня 1-го вересня управа 105-го відділу УНС в Найставні (Филаделфія), влаштувала забаву-концерт, присвячену проголошеній кампанії в справі приєднування членства до УНС.

Імпреза пройшла з великим моральним успіхом, на що зложились такі фактори: вона була організована молодим елементом новоприбулих та тут роджених з другого й третього покоління; була поставлена на високому культурному рівні; в ній взяли участь всі новозорганізовані члени УНС; були присутні головний секретар УНС п. Григорій Герман (з дружиною) та головна радна УНС п. Олена Штогрин.

З промовами виступали: Головний секретар п. Герман, бувший головний радний УНС п. Степан Слободян, та бувший предсідник 105-го відділу п. Онуфрій Волчек.

Виступали ще й визначні артисти. Дуже мила й симпатична харків'янка, п. Зиновія Рех, відспівала при акомпаніяменті широко відомої піяністки п. проф. Наталії Котович, з надзвичайним успіхом дві пісні, а опісля адвокат Свистун, п. Василь Ясінський та п. Михайло Лопушанський (тут роджений, „телевійна зірка") затанцювали козачка.

Забава-концерт закінчилась такою атрактивною точкою, що вибрано королеву краси, якою стала панна Євгенія Баран (дочка Катерини й Івана) та яка в асисті дібраного собі короля (Михайла Лопушанського), та діючого предсідника 105-го відділу УНС, відзначила нотейонами почесних членів забави, якими були передовсім старші члени УНС. Слід згадати, що з тої нагоди, панна Євгенія Баран та її батько вступили в члени УНС.

На закінчення того звідомлення, предсідник відділу почувається до милого обов'язку, зложити сердечну подяку пані Олені Стадниченко, панні Шпікула, п. Василеві Поспошті з жінкою Ганею та п. Іванові Мусійовському, які так активно помагали зорганізуванню згаданої імпрези.

Дохід з імпрези присвячений на Конґресовий Комітет.

М. С.

БРИСТОЛ, ПА
Заснування Відділу УКК

Дня 3-го вересня відбулися у Бристолі в домівці Українського Клюбу, збори у справі Українського Конґресового Комітету та Українського Народного Фонду. Після реферату, що його виголосив п. Олександер Татомир, переведено збірку на У.Н.Фонд, яка дала 115 дол. готівкою та 25 дол. задеклярованими внесками. Перед днем зборів, бристольські громадяни вплатили 45 дол. так, що, покищо, мала бристольська громада вплатила на УКК 185 дол. Опісля збори ухвалили основувати місцевий Відділ УКК та вибрали Виділ цього відділу у такому складі:

Предсідник: Осередчук Йосиф; містопредсідник: Сидорський Іван; секретар: Татомир Ярослав; скарбник: Головчак Михайло; члени Виділу: Форостяк Константин, Тутко Володимир.

Контрольна Комісія: Васюрка Микола, Татомир Олександер та Галайдида Андрій.

Кільканадцять літ тому ця мала громада виявляла велику активність, якій треба завдячувати наприклад дуже гарний будинок Українського Клюбу, який враз із великою площею близько середмістя уявляє собою сьогодні вартість кількадесять тисяч долярів. Все це праця і заслуга дослівно кількох старих іміґрантів. Дуже відрадне явище, що більшість отих перших заслужених пionерів, а це пп. Осередчук, Сидорський, Васюрка та Ляхевич взяли участь у підготовці зборів а опісля у більшості ввійшли до Виділу УКК, щоб разом з недавноприбулими іміґрантами знова відновити і поширити працю.

Віримо, що у Бристолі УКК здобув нову, малу але сильну клітину. Кінчимо побажанням, щоб усі українські іміґранти у Бристолі та околиці стали членами свойого відділу УКК.

Я. Т.

П'ЯТЬ ГУБЕРНАТОРІВ ЗА КАНДИДАТУРУ АЙЗЕНГАВЕРА НА ПРЕЗИДЕНТА

Ґатлінбурґ, у стейті Теннесі. — Провідні губернатори, що були вибрані з Республіканської партії, одобрили рух за найменування ген. Двайта Д. Айзенгавера кандидатом на президента Злучених Держав від Республіканської партії при виборах в 1952 р. Губ. Вал Петерсон з Небраски домагався навіть, щоб ген. Айзенгавер зрікся свого становища верховного командувача збройних сил країн Атлантійського Пакту до 1 січня наступного року, щоб можна було повести аґітацію за його кандидатуру. З'їзд республіканських губернаторів у Ґатлінбурґу відбувається під знаком аґітації за Айзенгавера, щоб наперед устійнити думку щодо кандидата, який міг би дати перемогу Республіканській партії.

МІЛЬЙОН ДОЛЯРІВ НА БЮРОВУ ОБСТАНОВУ КОНҐРЕСМЕНІВ

Вашинґтон. — Члени Палати Репрезентантів ухвалили видати понад $1,000,000 на електричні писальні машинки, та інші бюрові прилади й обстанову. Конґресмен Карл М. ЛеКомпт з Айови, провадив боротьбу проти такого видатку, кажучи, що саме тепер пора показати ощадність. Та його слів не слухали, крім того, серед поспіху з закінченням теперішньої конґресової сесії опозиція не змогла приєднати доволі голосів і внесок ухвалили 181 голосами проти 65. Ухвала уповажнює кожного з 435 членів Палати видати $1,500 на електричну або механічну обстанову свого бюра, а крім того зажадати $1,000 на допоміжну канцелярійну силу.

П О Д Я К А

Невмолима смерть ненадійно забрала нам Найдорощого Мужа-Батька і Дідуся

радника МИКОЛУ ГУМЕННОГО

далеко від рідної землі — яку Він так горячо любив та бажав у ній свої кости зложити.

Почуваємося до обовязку зложити найщирійшу подяку в першу чергу Всч. о. Лотовичеві, парохові церкви св. Петтра і Павла в Джерзі Сити і його сотрудникові Всч. о. Шалоці за похоронні обряди і слова сердечної потіхи. Дальше щиро дякуємо Всч. о. Костекові і Всч. о. Лучишинові за участь в похоронних обрядах.

Усім Кревним і знакомим, що взяли участь у тих сумних обрядах та відпровадили покійного на вічний сон

наше велике Спасибіг.

РОДИНА.

П О Д Я К А

Цим шляхом висловлюю сердечну подяку всім приятелям і знайомим, які віддали останню шану дорогому батькові о. Степанові Головідові, який упокоївся в Бозі 15. вересня 1951 р. в Клівленді.

Особливу подяку приношу Високодостойному парохові гр.-кат. церкви в Клівленді о. Дмитрові Ґресько за безкорисне турбування при похоронах покійного батька.

Рівнож сердечна подяка Високодостойному отцеві д-р Володимиру Пелиху за тепле і сердечне слово над домовиною Покійного.

Велика подяка Всечесним: о. Л. Ядамяку, о. В. Грабцю, о. М. Любачівському, о. А. Улицькому, о. Т. Фіріс, о. И. Ганулия, о. Н. Елько та о. С. Ґулиясси. Також дякую жертводавцям на Службу Божу за упокійного та приятелям за вінки.

Хай Всевишній Вас винагородить за Ваші добрі діла.

Прибитий горем син.

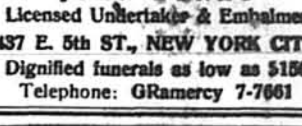
✝

Дня 15. вересня 1951 р. передчасно упокоївся в Бозі на 61. р. життя

о. СТЕПАН ГОЛОВІД,

бувший довголітній парох на Лемківщині. Після військової завірюхи перебував у Відні (Австрія), звідки зимою 1948 р. прибув до Америки. Спочатку перебував у Фреквіл, Па., та Рачестер, Н. И. Опісля перебував в Елмайра, Н. И., де тяжко захворів і перебув дві операції. З підірваним здоровям і з тугою за Рідним Краєм переїхав до Клівленд, Огайо, де несподівано помер. В невимовному смутку полишив сина Богдана, сестру Ксеню та численну рідню в краю. Тлінні останки перенесено на цвинтар св. Петра і Павла в Пармі біля Клівленду 19. вересня 1951 р.

Вічна Тобі Пам'ять дорогий батьку і брате. Спи спокійно далеко від рідної хати — хай чужа земля буде Тобі легкою.

ТАРЗАН, ч. 2686. Розбіжність

„Бен Тантор!" — закричав Тарзан. „Дандо! Йом танд — лан!". Згідно зі словами наказу, виданого мовою великих малп, Тантор різко звернув убік. Збурена череда пішла за його проводом.

„Нема чого більше боятися, панно Гелено", — сказав спокійно Д'Арнот. „Тарзан одвів слонів геть від табору".

„Якщо він був напереді, то його притолочили на смерть" — буркотів Вольф. — „То це полегшило б нам справу, чи не так Вольфе?" — прошептала Лета.